

8. Luca L., Autoreferat : Transmiterea materno-fetal[a infecției HIV /SIDA și tratamentul profilactic, Chișinău, 2007.
9. Pântea V, Spânu C, Luca L., Recomandări metodece: Transmiterea materno-fetal[a infecției HIV /SIDA și tratamentul profilactic, Chișinău, 2007.
10. Raportul global HIV/SIDA (UNAIDS), 2008

EFECTE DEMOGRAFICE ALE PROCESULUI DE ÎMBĂTRÂNIRE A POPULAȚIEI

Gheorghe Paladi, Ludmila Tăutu, Dorina Darii

Catedra de Obstetrică și Ginecologie (rezidențiat) USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

The demographic effects of the population ageing process

This study reflects the evolutive processes situation of the demographic changes in a global context, including the Republic of Moldova. There are presented the results of the republican population prognosis until 2050, the ageing changes that will take place during this period, the evolution of the population ageing processes.

The evolution of the demographic population prognosis in the first half of the XXI st century, elaborated by the Academy of Science, denotes that the population number in the Republic of Moldova will be in a continuous decrease. If the natality will stay at the actual level the effective county population can decrease with a million of inhabitants, by 2050 making up 2.580.822. If in 1990 the natality rate formed 17,7‰, then by 2008 it reduced to 10,9‰. Starting with 1999, the natality level is less then the mortality one, situation that determines a negative natural spore of -0,7 in 1999 and -1,4 in 2007. Simultaneous will elevate the number of persons over 60 years old, in 2050 reaching 30%.

Rezumat

În această lucrare este reflectată situația proceselor evolutive a schimbărilor demografice în context global, inclusiv în Republica Moldova. Sunt prezentate rezultatele prognozei populației republicii până în anul 2050, schimbările vârstnice ce vor avea loc în această perioadă de timp, evoluția proceselor de îmbătrânire a populației.

Prognoza demografică a evoluției populației în prima jumătate a sec. XXI, efectuată de Academia de Știință, demonstrează că numărul populației Republicii Moldova va fi în scădere continuă. Dacă natalitatea va rămâne la nivelul actual efectivul populației țării poate să se micșoreze cu un milion de locuitori, constituind către anul 2050 circa 2.580.822.

Dacă în anul 1990 rata natalității constituia 17,7‰, atunci către anul 2008 ea s-a redus 10,9‰. Începând cu anul 1999, nivelul natalității este mai scăzut decât cel al mortalității, situație ce a determinat un spor natural negativ de -0,7 în 1999 și de -1,4 în 2007. Paralel cu aceasta va crește numărul persoanelor vârstnice de peste 60 ani ponderea cărora către anul 2050 va fi de 30%.

Dezvoltarea socio-economică durabilă în orice țară depinde, în mare măsură, de eficacitatea formării și utilizării potențialului uman.

Procesele demografice – reproducerea populației, evoluția natalității, fertilității și mortalității, structura pe vârste și sexe, procesele migraționale se găsesc într-o dependență reciprocă cu dezvoltarea societății umane.

Dezvoltarea economică a lumii contemporane pe parcursul sec. XX și începutul sec. XXI se caracterizează prin intensificarea și creșterea ritmurilor de dezvoltare în baza noilor tehnologii, ca rezultat al progresului științific.

Astăzi, acest proces este însoțit de transformări esențiale în evoluția demografică a statelor lumii, manifestându-se prin modificarea comportamentului reproductiv, scăderea natalității, fertilității, tendințe clare de îmbătrânire a populației.

Populația lumii a atins cifra de 6,7 miliarde de locuitori, cu ponderi diferențiate pe continente, țări, regiuni: Asia cu 60,5% din totalul mondial, Africa – 14%, Europa – 11%, America Latină – 9%, America de Nord – 5%, Oceania și Australia – 0,5%.

Există 3 forțe majore care determină situația demografică: rata natalității și fertilității, rata mortalității și procesele migraționale. Natalitatea populației este fenomenul demografic fundamental care servește drept bază în evoluția celorlalte fenomene demografice și sociale cu multiple influențe asupra acestora.

Europa, ca regiune mare a Terrei, se caracterizează prin particularități deosebite în evoluția demografică. Ea prima a cunoscut implicațiile migrației, a sporului natural negativ, îmbătrânirii populației și a altor fenomene demografice negative.

Diminuarea ratei brute de natalitate, declanșată la începutul anilor '70 a sec. XX, continuă pînă în prezent, fiind cea mai mică din toate continentele lumii (10,4 nou-născuți la 1000 populație).

Europa se caracterizează printr-o fertilitate scăzută, care este sub nivelul înlocuirii simple a populației, 1,5 copii /femeie, necesitatea căreia este de 2,1 copii /femeie de vîrstă fertilă.

Europa se înscrie printre țările lumii cu o speranță de viață la naștere destul de mare (75 de ani). Totodată, populația ei se caracterizează prin cel mai mic quantum al populației în vîrstă de 0-15 ani (20%) și cel mai mare în vîrstă de peste 60 ani (14%), ceea ce confirmă prezența clară a tendințelor de îmbătrânire demografică a populației.

În ce privește Republica Moldova, ea se înscrie între statele din Europa cu o rată mică a natalității (10,5‰), ca Germania – 8,4‰, Lituania – 8,9‰, Ucraina – 9,0‰ etc.

Caracteristic pentru evoluția ratei natalității populației Republicii Moldova sunt ritmurile foarte înalte de reducere a natalității comparativ cu evoluția acestui indicator în statele din Europa. De exemplu, dacă considerăm că începutul scăderii natalității în Franța ține de începutul sec. XIX, apoi se poate constata, că o scădere de 2 ori s-a înregistrat pe parcursul unui secol și jumătate (165 ani) (fig.1).

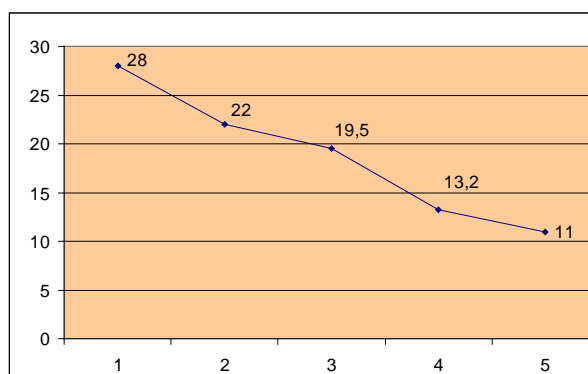

Figura 1. Evoluția ratei natalității în Franța (1800-2007)

În Republica Moldova evoluția acestui indicator a avut un caracter dramatic.

În anii 1950 Republica Moldova se caracteriza prin cea mai înaltă rată a natalității 38,9‰ în tot spațiul ex-URSS și Europa.

Pe parcurs de doar două decenii (1950-1970) rata natalității a scăzut de două ori (de la 38,9 la 19,5‰), iar către anul 2007 acest indicator a constituit 10,5‰.

Astfel, putem concluziona că pe parcurs de 68 de ani rata natalității populației a scăzut de 3,7 ori. Aceasta înseamnă că ritmurile de reducere ale natalității în Republica Moldova au fost de 6 ori mai înalte decât în Franța.

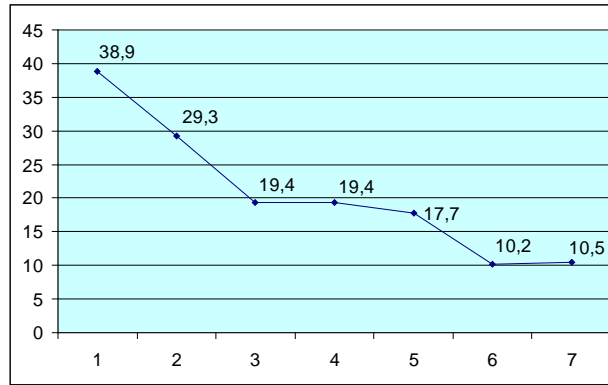

Figura. 2. Evoluția natalității populației Republicii Moldova (1950-2007)

Trebuie de subliniat faptul că „nu scăderea în sine a numărului populației este evoluția cea mai îngrijorătoare, ci faptul că acestei evoluții i se asociază o degradare continuă a structurii pe vârste. Apare pericolul dezechilibrului demografic grav a țării, care determină destabilizări economice și sociale grave”.

Îmbătrânirea populației reprezintă un fenomen global ireversibil, legat în mod direct de aspectele cotidiene ale vieții umane și vizează problemele de care depinde prosperitatea economică, investițiile și cheltuielile, piața forțelor de muncă sistemele de sănătate, învățământ, impozitarea și transferul proprietății altei generații.

Acest proces influențează și asupra structurii morbidității, a ratei mortalității populației, componenței familiilor, condițiilor de viață.

Creșterea ponderii oamenilor vârstnici este însoțită de micșorarea ponderii persoanelor tinere. Către anul 2050 numărul vârstnicilor în lume, pentru prima dată va depăși numărul persoanelor tinere.

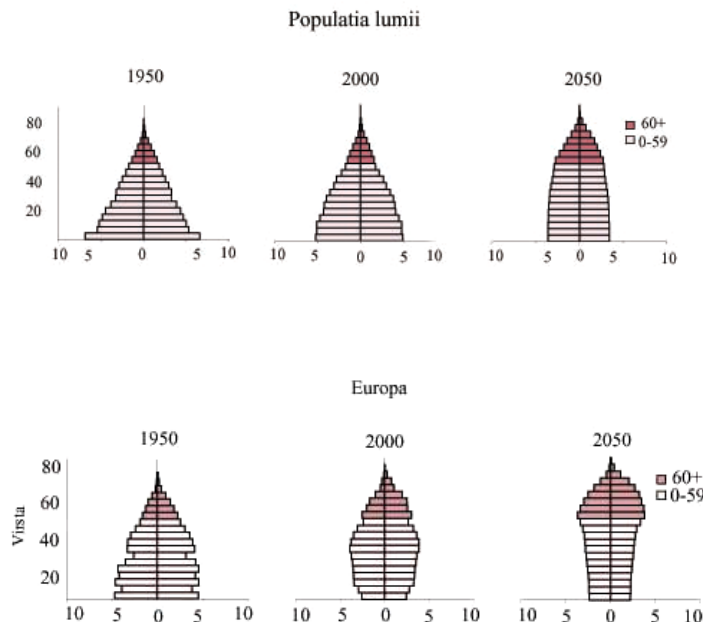

Figura 3. Piramidele demografice ale populației lumii și europiei

În anul 1950, ponderea persoanelor vârstnice pe plan mondial era de 8%, în anul 2008 – 13%, iar în anul 2050 – va fi de 22%. Populația vârstnică în fiecare an crește cu

2%. Către anul 2050 numărul vârstnicilor va fi de 2 miliarde, aproape 1/3 din toată populația lumii.

Astăzi fiecare a 9-a persoană are o vîrstă de peste 60 de ani. Se estimează către anul 2050, fiecare a 5-a persoană și către anul 2150 – fiecare a 3-a persoană va avea vîrstă de peste 60 de ani.

Conform datelor recensămintelor populației, în Republica Moldova în anul 2004 față de anul 1959, ponderea persoanelor cu vîrstă de 60 de ani și peste a sporit de la 7,7% la 13,7% și a diminuat considerabil proporția persoanelor tinere de 0-14 ani, de la 33,4% la 19,2%. În aceeași perioadă greutatea specifică a populației adulte de 15-59 de ani a evoluat de la 58,9% la 66,3%.

Îmbătrînirea demografică prezintă importante particularități în ceea ce privește nivelul de viață în diferite zone economico-geografice. În ansamblu, structura populației Republicii Moldova este afectată de procesul de îmbătrînire demografică în majoritatea raioanelor. Potrivit datelor recensămîntului din anul 2004, valori foarte ridicate ale indicilor de îmbătrînire s-au înregistrat în raioanele de nord ale republicii: Dondușeni (24,9%), Briceni (22,9%), Edineț (22,5%), Drochia (21,7%), Rîșcani (21,8%) și Ocnița (21,1%).

Cauza principală a îmbătrînirii populației este scăderea drastică a natalității, în special după anii 1990. Dacă în anul 1990 rata natalității constituia 17,7‰, atunci către anul 2008 ea s-a redus 10,9‰. Începînd cu anul 1999, nivelul natalității este mai scăzut decît cel al mortalității, situație ce a determinat un spor natural negativ de -0,7 în 1999 și de -1,4 în 2007.

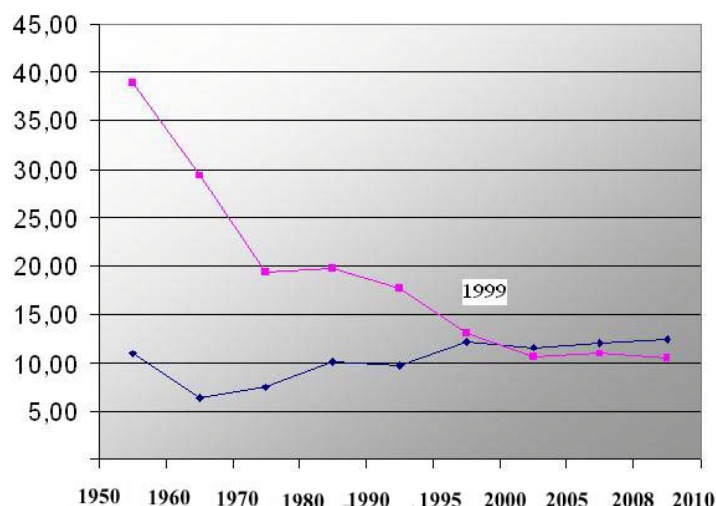

Figura 4. Rata natalității în raport cu cea a mortalității, R. Moldova.

Scăderea mortalității și ca rezultat creșterea duratei medii de viață a avut un rol secundar în constituirea procesului de îmbătrînire demografică a populației Republicii Moldova. Începînd cu anul 1990 se înregistrează o creștere continuă a ratei mortalității, care s-a stabilit la nivelul de 12,0‰. În anii tranziției la economia de piață mortalitatea a crescut, îndeosebi la populația activă în vîrstă de 15-59 de ani.

În ceea ce privește mortalitatea în termenii speranței de viață la naștere, datele statistice evidențiază că valorile acestui indicator în Republica Moldova în anii 1958-2008 s-au modificat la sexul feminin –de la 69,8 ani pînă la 73,6 ani, iar la sexul masculin în aceeași perioadă s-a constatat o stagnare a acestui indicator ceea ce se explică prin creșterea mortalității masculine în grupa de vîrstă aptă de muncă, în perioada după anii '90. Dacă în anul 1958, diferența speranței de viață la naștere în funcție de sex era de 4,2 ani în favoarea sexului feminin, în anul 2008 aceasta a crescut semnificativ pînă la 8,0 ani.

O manifestare importantă a procesului de îmbătrânire demografică a populației este fenomenul *feminizării* acestui proces de îmbătrânire, cu alte cuvinte, majorarea numărului femeilor în populația de vîrsta a treia.

Proгноza demografică a evoluției populației Republicii Moldova în prima jumătate a sec. XXI, efectuată de Academia de Știință, demonstrează că numărul populației Republicii Moldova va fi în scădere continuă. Dacă natalitatea va rămîne la nivelul actual efectivul populației țării poate să se micșoreze cu un milion de locuitori, constituind către anul 2050 circa 2.580.822.

Tabelul 1

Proгноza demografică a populației Republicii Moldova

	Rata totală de fertilitate	2007	2011	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046	2051
Scenariu I	1,3 –1,5	3585523	3557658	3518746	3451891	3350504	3222337	3075582	2918230	2752908	2580822
Scenariu II	1,6-1,8	3585523	3564526	3538967	3489754	3408496	3303794	3186138	3064387	2940029	2812841
Scenariu III	1,8-2,1	3585523	3569677	3554132	3518151	3452035	3365263	3270494	3177618	3087471	2998973

Se va modifica semnificativ raportul între trei grupuri mari de vîrsta (copii, adulți și vîrstnici), ponderea persoanelor în etate ajungînd la o valoare de 30 la sută în structura generală a populației, totodată se va reduce drastic ponderea copiilor în structura populației, pînă la 12,8%.

Reducerea numărului de femei de vîrstă fertilă va determina evoluția ratei natalității și a numărului de copii născuți în perioada de prognozare.

Conform proiecției de tip pesimist (scenariul I) după anul 2016 se va începe reducerea drastică a natalității, ajungînd în anul 2026 la valoarea de 29,6 mii de născuți vii, iar către anul 2051 la 20,6 mii, ceea ce este aproape de 1,5 ori mai puțin, decît în anul 2007.

Tabelul 2

Proгноza natalității populației Republicii Moldova

	Rata totală de fertilitate	2007	2011	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046	2051
Scenariu I	1,3 –1,5	37,9	38,9	38,5	34,5	29,6	26,3	24,9	23,9	22,5	20,6
Scenariu II	1,6-1,8	37,9	40,2	41,2	38,0	33,7	31,1	30,8	31,2	30,9	29,9
Scenariu III	1,8-2,1	37,9	41,2	43,2	40,0	36,7	34,7	35,5	37,1	37,9	37,9

Majorarea sarcinii economice se va instala ferm după anul 2016, „forța motrică” fiind creșterea continuă a populației vîrstnice, provenite din generațiile numeroase, născute în perioada anilor 1950-1960.

Efectele îmbătrînirii populației sunt multiple și complexe și se manifestă practic în toate sferele vieții sociale: sistemul de ocrotire a sănătății, asigurare socială și forța de muncă. (slaid 6)

O mare îngrijorare provoacă problema asigurării stabilității fondurilor de pensionare și creșterea cheltuielilor pentru formare a acestora. În condițiile îmbătrînirii

populației ponderea populației de vîrstă aptă de muncă inevitabil se micșorează și are loc îmbătrînirea a însăși forței de muncă.

Odată cu declinul ratelor fertilității și cu creșterea speranței de viață la naștere, cheltuielile pentru pensii va trebui să crească, ceea ce prezintă o provocare imensă pentru sistem de asigurări sociale. Totodată trebuie să menționăm, că în Republica Moldova vîrstă de pensionare comparativ cu țările economic dezvoltate este cu mult mai scăzută. Egalizarea vîrstei de pensionare la bărbați și femei poate fi una din măsurile care va contribui pentru reducerea cheltuielilor sociale, precum și poate fi o măsură care va stimula participarea la forța de muncă. Probabil că cu timpul va trebui de mărit cenzul de pensionare, treptat, în mod diferențiat, sau poate chiar vîrsta de pensionare să aibă un caracter de recomandare. În viitor reducerea natalității va micșora presiunea tinerilor asupra locurilor de muncă ale vîrstnicilor. Persoanele în etate vor fi nevoite să lucreze, dat fiind faptul că numărul lor semnificativ nu va permite tinerilor cu ponderea relativ mică în structura populației să le întrețină. În acest context trebuie să menționăm că în prezent există încă multe obstacole în ceea ce privește majorarea vîrstei de pensionare, în primul rînd starea de sănătate a populației, valorile scăzute ale speranței de viață la naștere.

Îmbătrînirea populației va exercita o influență semnificativă asupra sistemului de ocrotire a sănătății, condiționată de creșterea morbidității prin boli cronice, precum și a numărului persoanelor cu dizabilități (vîrstnicii mai mult sunt supuși riscului de invaliditate, decît persoanele tinere) ceea ce va necesita restructurarea serviciilor oferite populației, lărgirea serviciilor gerontologice, de rehabilitare și tratament paliativ.

Structura populației după vîrstă are implicații multilaterale asupra dezvoltării sistemului educațional al statului. Reducerea numărului de copii de vîrstă preșcolară, școlară, gimnazială, liceală și universitară va determina micșorarea necesităților sistemului educațional și efectivului cadrelor pedagogice.

În acest context elaborarea unei strategii naționale în domeniul populației prezintă un imperativ al timpului. Problema-cheie a politicii demografice constă în creșterea natalității. Atît declinul demografic cît și deteriorarea structurii pe vîrste își au originea principală în scăderea natalității. Este cert faptul că fără o redresare a fertilității feminine natalitatea va scădea dramatic. Astăzi nu putem nega rolul evoluției procesului migrațional. Scăderea fluxului migrațional ar putea ameliora situația în ce privește mărirea numărului femeilor de vîrstă fertilă și prin urmare numărul copiilor născuți. Fără rezolvarea acestei probleme nu va putea fi evitată depopularea țării.

Bibliografie

1. Антонов А.И., Борисов В.А., “Динамика населения России в XXI веке и приоритеты демографической политики”, Москва, 2006.
2. Bernaz E., Richards I., Milaș G., Indicatorii statistici, generalități., București, 2000.
3. Елизаров В.В., Демографическая политика России: от размышлений к действию. ООН., 2008
4. France Meslè., Mortality in Central and Eastern Europe”: long-term trends and recent upturns, Demographic Research, Special Collection, 2004.
5. France Meslè., Life expectancy: a female advantage under threat ? Population & Societies, 2005, nr 402, p 1-4.
6. Ferring D., Balducci B., et al., Life satisfaction in order people in six European countries: findings from the European Study on Adult Well-Being,”European Journal of Ageing”, vol 1, 2004, p 15-25.
7. Ghițău V., Declinul demografic și viitorul României. București, 2007, 73p.
8. Haupt A., Kane T.T., Populația: Definiții și indicatori. Traducere și adaptare după „Population handbook”- Populations reference Bureau, Washington. București 2006.
9. Impactul migrației populației asupra situației demografice din Republica Moldova, Chișinău, 2006.

10. Kinsella K., Phillips R.D., Global Aging: The Challenge of Success, Population Bulletin, vol. 60, 2005.
11. Paladi Gh., Matei C., Gagauy O., Caunenco I., Transformări demografice, viața familială și sănătatea populației. Chișinău, 2007.
12. Paladi Gh., Tintiuc D., Penina O., Procesul de îmbătrânire demografică a populației Republicii Moldova , Buletinul AȘM, Științe Medicale., 2007.
13. Găgăuz O., Aspecte socio-demografice ale nașterilor extraconjugale, în materialele conferinței practico-științifice., SCM nr 1, Chișinău, 2001, p 38-43.
14. Găgăuz O., Problemele persoanelor vârstnice în societatea tranzitivă, Revista „Economie și Sociologie”, 2007, p 138 - 147
15. Gîlcă B., Femeile după 60 ani: aspecte demografice, sociale și medicale, Autoreferat la teza de doctor în medicină, 2006.
16. Matei C., Matei A., Particularitățile actuale ale evoluției populației în Republica Moldova. Materialele simpozionului internațional “Probleme demografice ale populației în contextul integrării europene”, 2004, Chișinău, p 10-15.
17. Matei C., Probleme metodologice ale prognozei demografice, Chișinău, 2002.
18. Maier H., Klumb P.L., Social participation and survival at older ages: is the effect driven by activity content or context ? European Journal of Ageing, vol 2, 2005.
19. Mihălescu I., Sociologie Generală, Editura Polirom, Iași, 2003.
20. Rotaru T., Demografia și sociologia populației, Fenomene demografice, București, 2003.
21. Kleigel M., Zimprich D., Predictors of cognitive complaints in older adults: a mixture regression approach, European Journal of Ageing, vol 2, 2005.
22. Stenzelius K., Westergren A., Patterns of health complaints among people 75+ in relation to quality of life and need of help, Journal “Archives of Gerontology and Geriatrics”, Nr 40, 2005.
23. Вандескрик К., Демографический анализ, Москва, 2005.
24. Вишнеvский А. Г., Население России 2003-2004, Москва., “Наука”., 2006.

ASPECTE OBSTETRICALE ALE MORTALITĂȚII PERINATALE LA COPIII NĂSCUȚI CU MASA SUB 1000 G

Gh.Paladi, U.Tabuica, Iu.Dondiuc, A. Bogdan
Catedra Obstetrică și Ginecologie (rezidențiat)

Summary

Obstetrical aspects of perinatal mortality in 1000 g and less birth weight children

The prematurity continues to maintain a high level of perinatal mortality and morbidity in Republic of Moldova, especially after including of 500 g and 1000 g weigh birth newborns in perinatal indicators. The aim of this study was to evaluate the obstetrical aspects of perinatal morbidity in these children.

In this study an insufficient antenatal management of pregnant women with premature child was determinate, especially in complicated obstetrical anamnesis (spontaneous abortions, premature births). The high rate of neonatal precece mortality (714‰) in extremely low birth weight children was appreciated in first 48 hours of live.

The most important risk factor of neonatal mortality is birth weight, every day of life enlarging the premature survival.

Rezumat

Prematuritatea continuă să mențină un nivel înalt al mortalității și morbidității perinatale în Republica Moldova, în special după includerea născuților cu masa între 500 și 1000 g în